

„Podobnie, jak kochająca matka, Kościół kocha wszystkie swoje dzieci, jednak z wyjątkową miłością otacza troską i chroni te najmniejsze i bezbronne: jest to zadanie, które sam Chrystus powierza całej wspólnotie chrześcijańskiej. Świadomy tego, Kościół czujnie troszczy się o ochronę dzieci i bezbronych dorosłych.”

Papież Franciszek List apostolski «motu proprio 'Come una madre a morevol'» 4 czerwca 2016 r.

Ochrona małoletnich i bezbronych

Zasady i procedury obowiązujące we Wspólnocie Emmanuel w Polsce

Odpowiadając na oczekiwania Stolicy Apostolskiej, wytyczne Konferencji Episkopatu Polski (KEP), a także Rady Wspólnoty, Wspólnota Emmanuel w Polsce przedstawia niniejszy dokument, który od dnia ogłoszenia obowiązuje zarówno we Wspólnocie Emmanuel jak i w misjach prowadzonych przez Wspólnotę.

Nasza misja gościnności i otwarcia na wszystkich (dzieci, młodzież, dorosłych) wzywa nas do szczególnej odpowiedzialności za sposób, w jaki dbamy o najmniejszych i najślabszych.

I. ZAPOBIEGANIE PODSTAWĄ DZIAŁANIA

Opieka nad osobami małoletnimi i bezbronnymi rozumiana jest jako troska o ich godność, dobra duchowe, psychiczne i fizyczne, a także uważne towarzyszenie im w rozwoju w procesie ich dorastania.

Krzywdą dziecka nie polega tylko na tym, iż zostało poszkodowane, ale również na tym, że jego otoczenie, nie dostrzegło tej krzywdy, i nie interweniowało, by jej zapobiec.

1. Integralną częścią pracy z dziećmi, młodzieżą i bezbronnymi dorosłymi, podczas wydarzeń organizowanych przez Wspólnotę, jest zapobieganie wszelkim objawom przemocy (psychicznej, fizycznej i seksualnej). Jesteśmy zobowiązani do uwrażliwiania na ten problem wszystkich pracujących z małoletnimi i bezbronnymi. Troska o powierzone nam osoby objawia się przede wszystkim poprzez tworzenie troskliwych i braterskich przestrzeni, wolnych od wszelkich form nadużyć, które zachęcają do autentycznych, bezpiecznych i konstruktywnych relacji.
2. Powołany zostaje wspólnotowy Zespół Ochrony Bezbronych i Małoletnich (ZOBiM), którego głównymi zadaniami są:
 - uwrażliwianie i wzywanie do czujności wszystkich członków Wspólnoty;
 - przeprowadzanie szkoleń, dotyczących ww. zagadnień dla osób zaangażowanych w pracę z dziećmi i młodzieżą;
 - czuwanie nad wdrożeniem we Wspólnocie procedur opisanych w niniejszych zasadach;

- współpraca z delegatami biskupimi poszczególnych diecezji, w których działa Wspólnota oraz z delegatem KEP, odpowiedzialnymi za ochronę dzieci, młodzieży i bezbronnych dorosłych.
- egzekwowanie stosowania we Wspólnocie opisanych tu zasad i procedur.

II. STANDARDY POSTĘPOWANIA

Wszyscy członkowie Wspólnoty, a zwłaszcza rodzice, odpowiedzialni za Wspólnotę i poszczególne jej prowincje, oraz osoby uczestniczące w opiece nad dziećmi i młodzieżą, angażują się w tworzenie dla nich bezpiecznego środowiska. Poczucie odpowiedzialności wymaga odpowiedniego przygotowania tych osób przez stałą formację duchową i merytoryczną tak, by zachowywały czujność i niezwłocznie reagowały w przypadku jakichkolwiek zagrożeń. Zasadniczym punktem odniesienia jest przykazanie miłości Boga i bliźniego, nauczanie Kościoła, w tym w szczególności dokumenty KEP i zasady obowiązujące w życiu wspólnotowym.

1. Wewnątrz Wspólnoty:

- a) Na weekendach wspólnotowych dzieci są zasadniczo pod opieką rodziców, z wyjątkiem czasowych bloków opieki nad nimi, kiedy zorganizowane są zajęcia w grupach wiekowych, pod opieką doświadczonych i sprawdzonych osób dorosłych.
- b) Na wyjazdach z nocowaniem – starsze dzieci (Arka) i młodzież (Wyptyń na głębię) są pod opieką dorosłych członków Wspólnoty, którzy dbają o klimat otwartości i zaufania, a także o rozdzielną płci podczas noclegu i zachowanie prywatności podczas kąpieli i ubierania się. Wszelkie spotkania indywidualne uczestnika z opiekunem - świeckim czy duchownym - odbywają się w przestrzeniach i miejscach ogólnodostępnych. Dotyczy to także spowiedzi, czy kierownictwa duchowego. Zabrania się częstowania osób małoletnich papierosami czy alkoholem, a korzystanie z wszelkich urządzeń elektronicznych powinno być znacząco ograniczone. Opiekunowie stanowią w tych obszarach dobry przykład dla młodzieży.

2. W misjach zewnętrznych:

- a) Na rekolekcjach małżeńskich Miłość i Prawda, Wakacjach z Bogiem czy innych misjach prowadzonych przez Wspólnotę dla rodzin – jak w pkt II.1.a.
- b) Na spotkaniach młodzieżowych (Forum Młodych), czy innych organizowanych przez Wspólnotę wyjazdach dla młodych – jak w pkt II.1.b.

Dodatkowo małoletni uczestnicy dostarczają pisemną zgodę rodziców na wyjazd (Aneks 1), a opiekunowie dostarczają podpisaną deklarację przestrzegania Zasad i procedur dotyczących ochrony dzieci i młodzieży obowiązujących we

Wspólnocie Emmanuel w Polsce, wraz z oświadczeniem, że nie figurują na liście skazanych za przestępstwo związane z przemocą na tle seksualnym (Aneks 2).

Osoby zaangażowane w tę służbę przechodzą odpowiednie szkolenia.

III. SYGNAŁY OSTRZEGAWCZE

Tworzenie bezpiecznego środowiska i zdrowych relacji wymaga dobrych wzorców oraz otwartości i zaangażowania ze strony opiekunów dzieci i młodzieży. Nie zawsze jest to zadanie proste, zważywszy, że okoliczności zranienia powierzonych nam dzieci i młodzieży może być wiele i mogą mieć swoją niezamkniętą historię:

- mogły one zostać skrzywdzone przez opiekunów lub rówieśników w domu rodzinnym, w szkole lub innej instytucji, której zostały powierzone;
- rzadko kiedy sprawca wykorzystania jest osobą z zewnątrz;
- osoba małoletnia o swojej krzywdzie, czy trudnych doświadczeniach nie zawsze informuje wprost, a im jest młodsza, tym mniej może być ich świadoma.

Niezbędna jest nasza uważna obecność i reakcja na takie zachowania podopiecznych, które mogą wskazywać na istotne problemy małoletniego, w szczególności wynikające z wykorzystania seksualnego.

Powinny nas zaniepokoić zachowania wymienione poniżej, zwłaszcza jeśli się kumulują:

- poważne problemy emocjonalne (depresja, lęki, fobie);
- zaburzenia w relacji z dorosłymi: nieufność, strach wobec dorosłych, albo wręcz przeciwnie, kurczowe trzymanie się jednego z nich;
- strach przed jakimkolwiek kontaktem fizycznym ze strony kogokolwiek;
- zachowania autodestrukcyjne (samookaleczenia, próby samobójcze);
- erotyzacja (słowna, w rysunkach), zachowania seksualne nieadekwatne do wieku;
- inicjowanie zabaw, które naśladują seksualne lub brutalne gesty;
- nieuzasadnione poczucie winy czy strachu, brak zainteresowania czymkolwiek, nawet zabawą;
- przejawy dyskryminacji, wykluczania czy agresji (w szczególności wobec młodszych);
- trudności w nawiązywaniu lub unikanie kontaktów z rówieśnikami, izolowanie się, zamknięcie w grach wideo;
- zaburzenia snu (bezsenna noc, koszmary) i odżywiania (anoreksja i bulimia);
- dolegliwości psychosomatyczne, (ból brzucha, głowy i inne, mimo wykluczenia przyczyn medycznych); nawykowe zaparcia, nietrzymanie stolca, moczenie mimowolne;
- okrucieństwo wobec zwierząt.

Żaden z opiekunów nie może bagatelizować niepokojących sygnałów, pojawiających się u swoich podopiecznych. W razie ich stwierdzenia ma on obowiązek wyjaśnienia zaistniałej sytuacji, dbając jednocześnie o bezpieczeństwo, spokój i dobre samopoczucie podopiecznych.

Opiekun powinien podjąć niezwłocznie następujące kroki:

- ustalić przyczynę dostrzeżonych u podopiecznych problemów;
- pomóc małoletniemu, który sam zgłasza problem lub w stosunku do którego inni zgłosili problem;
- niezwłocznie zgłosić problem odpowiedzialnym we Wspólnocie, którzy, w zależności od potrzeb, zdecydują o konieczności i trybie poinformowania rodziców, władz czy specjalistów;
- na bieżąco oceniać i kontrolować samopoczucie dziecka, którego problem dotyczy w szczególności, czy nie jest konieczny jego niezwłoczny powrót do domu.

IV. PROCEDURY POSTĘPOWANIA W KONKRETNYPH PRZYPADKACH

1. Wszystkie przypadki przemocy, wykorzystania małoletniego lub dużego prawdopodobieństwa zaistnienia tych zdarzeń należy zgłaszać do Zespołu Ochrony Bezbronnych i Małoletnich we Wspólnocie Emmanuel.
2. Zgłoszenia do ZOBiM należy przysyłać na adres e-mail: ochrona.nieletnich@emmanuel.info.pl
3. Wiadomość o fakcie przemocy, wykorzystania małoletniego lub o dużym prawdopodobieństwie tych zdarzeń może pochodzić z różnych źródeł np:
 - bezpośrednio od skrzywdzonego małoletniego,
 - od innej osoby, która wie od małoletniego, że w stosunku do niego lub innego małoletniego użyto jakiejś formy przemocy lub nadal jest on wykorzystywany;
 - z przekazu społecznego lub mediów społecznościowych.
4. Przyjęcie zgłoszenia powinno się odbywać według następujących zasad:
 - Odpowiedź na mail powinna być wysłana niezwłocznie i zawierać propozycję spotkania. W przypadku nieprzyjęcia propozycji, przedstawiony zostanie adekwatny do sytuacji tok postępowania.
 - Podczas osobistego przyjmowania zgłoszenia, ważny jest każdy szczegół, jak: postawa, gesty i słowa (należy je zapisywać *in extenso*).
 - Osobę zgłaszającą przemoc należy traktować z powagą i empatią. Należy ją upewnić, że ujawniając nadużycie postąpiła właściwie.
 - Nie wolno bagatelizować ujawnianych przez rozmówcę faktów.
 - Rozmówca musi mieć świadomość, że powzięte informacje muszą być przekazane odpowiedzialnym. Nie wolno nigdy zapewnić rozmówcy, że sprawa nie będzie ujawniona, ale w celu ochrony pokrzywdzonego zostanie zachowana maksymalna dyskrecja.
 - Pozyskaną informację należy przekazać bez zbędnej zwłoki.

5. Procedura interwencji:

Po spotkaniu z rozmówcą Zespół Ochrony Bezbronnych i Małoletnich dokonuje wstępnej weryfikacji zgłoszenia i jeżeli ma ono znamiona prawdziwości, nadaje mu dalszy bieg, zgodnie z poniższą procedurą:

- Przekazuje informację Koordynatorom Wspólnoty Emmanuel w Polsce i odpowiedzialnym za daną prowincję.
 - Jeśli podejrzenie, zarzut, fakt przemocy lub nadużycia wobec osoby małoletniej dotyczy osoby świeckiej - zgłasza ten fakt do właściwej terytorialnie prokuratury.
 - W przypadku osoby duchownej - dodatkowo zgłasza ten fakt w diecezji delegatowi biskupiemu ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży (dane dostępne na stronach internetowych poszczególnych diecezji).
6. W przypadku podejrzenia faktu przemocy lub nadużycia wobec osoby nieletniej, żaden opiekun (kapłan, nauczyciel, pracownik, animator, wolontariusz, ani żaden członek Wspólnoty) nie powinien zajmować się osobiście wyjaśnianiem podejrzeń, zarzutów lub zaistniałych faktów.
7. Każde zgłoszenie do ZOBiM jest rejestrowane, dokumentowane i monitorowane aż do czasu zakończenia postępowania.
8. W czasie całego postępowania Zespół wspiera osoby poszkodowane w niezbędnym dla nich wymiarze (duchowym, medycznym, psychologicznym i prawnym).
9. Z działalności ZOBiM sporządzane są coroczne sprawozdania z zachowaniem zasad poufności.

ANEKS 1

Powierzenie opieki nad dzieckiem

....., dnia

Ja

.....
imię i nazwisko

zamieszkała/y
adres

telefon

e-mail

będąc rodzicem i posiadając prawo do opieki nad
imię i nazwisko dziecka

powierzam opiekę nad moim dzieckiem

opiekunowi
imię i nazwisko

telefon

e-mail

nr PESEL

na okres od do

tj. jest na czas trwania.....
nazwa wydarzenia

.....
Podpis rodzica

ANEKS 2

Karta Opiekuna

Deklaracja zobowiązania się wobec Wspólnoty Emmanuel

Kościół katolicki chce zaferować dziewczętom i chłopcom, młodym kobietom i mężczyznom przestrzeń, w której mogą rozwijać swoją osobowość, umiejętności i talenty. Ma to być przestrzeń chroniona, w której młodzi ludzie czują się akceptowani i w której czują się bezpiecznie.

Wspólnota Emmanuel tak też postrzega swoje zobowiązania w pracy z dziećmi, młodzieżą oraz bezbronnymi dorosłymi i wymaga tego od wszystkich opiekunów, którzy w jej ramach taką pracę podejmują. Wspólnota Emmanuel odrzuca wszelkie formy przemocy i nadużyć oraz podejmuje przeciwko nim zdecydowane działania.

Ja

Imię i nazwisko

.....

adres

telefon

e-mail

nr PESEL

w powierzonym mi we Wspólnocie Emmanuel zadaniu pracy z małoletnimi i bezbronnymi zobowiązuję się uczynić wszystko, co w mojej mocy, aby żadnemu dziecku, młodemu człowiekowi i dorosłemu, który wymaga ochrony, nie wyrządzić krzywdy, ani nie narazić na przemoc psychiczną, fizyczną czy seksualną.

1. Wspieram dzieci, młodzież i dorosłych wymagających ochrony w rozwoju ich odpowiedzialnej, zdolnej do wiary i prospołecznej osobowości.
2. W mojej pracy z dziećmi, młodzieżą i osobami dorosłymi wymagającymi ochrony kieruję się chrześcijańskim systemem wartości. Szanuję ich prawa oraz ich godność i będę kierował nimi tak, aby okazywali samemu sobie oraz względem innych szacunek i tolerancję.
3. Szanuję prywatność (strefę intymną) i osobiste granice wstydu dzieci, młodzieży i dorosłych wymagających ochrony. Chronię także swoją prywatność w sferze intymnej. Przestrzegam tego również podczas korzystania z telefonów komórkowych i internetu.

4. Dołożę wszelkich starań, aby dostrzegać każdą formę naruszania osobistych granic i podejmować niezbędne i odpowiednie środki, aby ochronić osoby powierzone mojej opiece. Aktywnie przeciwstawię się zachowaniom dyskryminującym i agresywnym, przejawiającym się zarówno w mowie, jak i w czynach, w szczególności ingerencjom seksualnym i przemocy fizycznej. Zainterweniuję również, gdy dzieci, młodzież lub osoby dorosłe wymagające ochrony w ten sposób atakują innych. Wystucham, gdy będą mi chcieli dać do zrozumienia, że inni ludzie stosują wobec nich przemoc duchową (emocjonalną), seksualną lub fizyczną. Mam świadomość, że taka przemoc popełniana jest nie tylko przez mężczyzn, ale także przez kobiety i że nie tylko dziewczynki, ale także chłopcy często stają się ofiarami przemocy.
5. Jestem świadomy, że stanowiąc szczególny autorytet i obdarzony jestem zaufaniem w stosunku do powierzonych mi osób i będę postępować w sposób odpowiedzialny i uczciwy. Nie będę wykorzystywać żadnych zależności.
6. Zapoznałem się z zasadami i procedurami ochrony małoletnich i bezbronnych obowiązującymi we Wspólnocie Emmanuel i zobowiązuje się do ich przestrzegania. W przypadku jakichkolwiek naruszeń tych zasad natychmiast poinformuję odpowiedzialnych we Wspólnocie.
7. Oświadczam, że nie zostałem prawomocnie skazany za przestępstwo związane z przemocą na tle seksualnym i nie zostało wszczęte w tym zakresie przeciwko mnie żadne dochodzenie. W przypadku wszczęcia przeciwko mnie dochodzenia w tej sprawie, zobowiązuje się niezwłocznie powiadomić odpowiedzialnych za Wspólnotę Emmanuel w Polsce.

.....
miejsce i data, podpis